

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrt leta eno krono; za člane zveziških zadrug po tri krome na leto.
Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsacega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 10. januarja 1906.

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina: Zadruga: Vsem zadrugam! Izvleček tekočega računa. Dunajska mlekarina. Osebna vest. Denarni promet. Občni zbori.

Gospodarsko berilo: Posnemajmo Dansko! O zavarovalništvu za živino. Male vesti. Inserati.

Prvo letošnje številko našega lista pošiljamo vsem svojim zadrugam in vsem dose-
danjim naročnikom, vrh tega pa še tudi drugim slovenskim zadrugam in znanim prijateljem za-
družništva in sploh narodnega gospodarstva, s prošnjo, da si list naročijo.

Kdor to številko lista obdrži, ga smatramo naročnikom.

ZADRUGA.

Vsem zadrugam!

Minilo je leto 1905 — zadruge morajo toraj z
njim obračunati in pa marsikaj storiti, kar jim za
vsako leto nalaga zakon.

Kot prava zadružna zveza, ki hoče svojim za-
drugam zmirom in povsod pomagati, hočemo zadrug-
gam tudi to delo olajšati.

V to svrhu priposlali smo vsem našim zadrugam
brez kakega posebnega naročevanja vse potrebne
tiskovine.

Vsem zadrugam, posojilnicam, mlekarskim za-
drugam, kmetijskim in konsumnim zadrugam itd. po-
slali smo sledeče tiskovine, ki je vse — brez izjeme
rabijo:

1. Računski zaključek;
 2. Inventar;
 3. Zapisnik občnega zbora;
 4. Prošnja za izbris in vpis članov načelstva ter
vpis premembe pravil v zadružni register;
 5. Prijava za zadružni register;
 6. Vloga v smislu § 35. zadružnega zakona;
 7. Izkaz neposrednih pristojbin.
- Za posojilnice smo pridejali:
8. Izpisek iz knjige hranilnih vlog;

9. Izpisek iz knjige posojil;

10. Podpisi;

11. Mesečni izkazi;

za kmetijske, konsumne itd. zadruge pa smo priložili
tudi pole za zapisovanje blaga.

In zdaj pa hočemo pojasniti, kako se naj vse te
tiskovine porabijo — oziroma pojasniti vse, kar mo-
rajo zadruge sedaj ob začetku novega leta storiti.

Prvo, najvažnejše in najbolj trudapolno delo je:

„Zaključevanje računov“,

oziroma sestava

Računskega zaključka za leto 1905.

Najprej pogledjmo si nekatera zakonita določila,
ki se tičejo računskega zaključka.

V § 22. zadnji odstavek vелеva zadružni zakon,
da mora načelstvo nardalje v prvih šestih mesecih
vsakega poslovnega leta razglasiti za preteklo leto
računski zaključek z bilanco vred.

V tem razglasu mora se posebno navesti število
članov, koje je imela zadruga ob času zaključka
(t. j. koncem poslovnega leta) potem število članov, ki
so tekom leta pristopili in izstopili, kakor tudi
število deležev, ki so obstali koncem leta,

ki so prirastli tekom leta in ki so se tekom leta odpovedali ali izplačali.

Ako se temu določilo ne vstreže, grozi § 87 združnega zakona članom načelstva in nadzorstva z denarno kaznijo do 200 K. Naše zadruge razglašajo, kakor gori predpisano, svoje računске zaključke v našem listu „Narodni Gospodar“; mi sami pazimo, da se izvrši razglas pravočasno in da se razglasi tudi vse, kar je zakonito predpisano — s čimer preprečimo sicer morebitne kazni.

Vse zadruge, ki še ne razglašujejo svojih računskih zaključkov v „Narodnem Gospodarju“ — pozivamo v njih lastno korist, naj pri prvem občnem zboru spremenijo svoja pravila v toliko, da razglašujejo za naprej svoje zaključke v „Narodnem Gospodarju“.

Pripomnimo tu, da pošljamo svoj list „Narodni Gospodar“ pojedinim trgovskim sodnijam, ki se toraj na ta način lahko prepričajo, da je zadruga pravilno razglasila svoj računski zaključek.

Nadalje določuje združni zakon v § 35 — prvi odstavek — pod že prej navedeno denarno kaznijo, da mora dati načelstvo na zahtevo vsakemu članu zadruge prepis računskega zaključka — pri čem lahko zahteva povračilo tozadevnih stroškov.

Mi pa pravimo, da naj dobi vsaki član zadruge izvod računskega zaključka; poslovanje naših zadrug je javno, torej se ne skriva pred nikomur — najmanj pa pred lastnimi člani — posojilnice pa lahko dajo zaključek svojim vlagateljem.

Vsaka zadruga naj toraj da natisniti zadostno število zaključkov, pri čem naj vpošteva, da pomeni en sto zaključkov več ali manje pač le zelo malenkostno razliko v ceni.

Vsem zadrugam preskrbimo natis računskih zaključkov mi i. s. v „Združni tiskarni“ — ki je edino le za zadruge namenjena.

Predno damo računski zaključek v tisk, ga natančno pregledamo; tiskarna nam da potem od vsakega zaključka korekturo — š čim je zajamčeno, da dobi vsaka zadruga popolno pravilne računске zaključke.

Svetovali bi, da dajo posojilnice z računskim zaključkom natisniti pregled vseh hranilnih vlog — pri vsaki vlogi stanje koncem l. 1905 — seveda s pripisanimi obrestmi vred; druge zadruge pa naj navedejo kake koristne združne nauke ali pa dajo posebna pojasnila o svojem poslovanju.

Ker svetujemo, naj dobi vsak član izvod računskega zaključka že pred občnim zborom, saj ga mora prej pregledati, če hoče na občnem zboru o odobrenju računskega zaključka glasovati, — svetujemo tudi, naj se natisne na zadnji strani računskega zaključka popolno vabilo na občni zbor ali se pa priloži vsakemu zaključku na posebnem listku tiskano vabilo.

Kar se tiče zaključevanja računov, oziroma sestave računskega zaključka same, poznajo starejše

zadruge že to delo, toraj se ga ne bojijo več, a je mnogo zadrug, ki so v drugič ali celo prvič pri tem delu — vsem naj služijo sledeča navodila.

Ker ni pri vseh različnih zadrugah poslovanje jednako, tudi ne morejo biti pri vseh računski zaključki popolnoma jednaki. Radi tega delimo svoja navodila v dva dela i. s. A. za posojilnice, — B. za druge zadruge.

A) Posojilnice.

Blagajniški dnevnik za l. 1905 moral bi se koncem decembra 1905 zaključiti, ker v leto 1905 se ne sme več vknjižiti noben denarni prejemek in noben denarni izdatek; in vendar koncem leta 1905 dnevnika še nismo zaključili, — pustimo si za leto 1905 jedno ali dve prazni strani — za tema pričnemo s vknjiževanjem za leto 1906.

Za leto 1905 izvršimo pa še nekaj vknjižb; izpeljemo še namreč kapitaliziranje hranilnih obrestij, pripis obresti tekočega računa, poštne hranilnice itd.

Vsak pravi strokovnjak knjigovodstva bo razumel, zakaj to storimo; poslužujemo se namreč našega blagajniškega dnevnika kot primanote, koje naše posojilnice, poznavši le denarne prejeme in izdatke, ne rabijo in ne vodijo.

Da nam blagajniški dnevnik za l. 1905 ne ostane predolgo odprt — Bog nas tega varuj, saj bi se nas sicer spet lotili razni strokovnjaki — pričnimo takoj z delom:

V roke vzamemo „Knjigo hranilnih vlog“ in gremo od vloge do vloge; pri vsaki vlogi preračunamo vse obresti — naši marljivi računarji so sicer to storili že sproti in so si s tem sedanje delo zelo olajšali; če so obresti zračunane, zračunamo še koliko obresti nam je za l. 1905 k glavnici pripisati — to zračunamo, če od skupnega zneska vseh v l. 1905 v dobro predpisanih obresti odštejemo skupni znesek vseh v l. 1905 v breme predpisanih obresti — kar ostane, pripišemo kot kapitalizovane obresti v dobro h glavnici — na to pa še izračunamo stanje glavnice — t. j. od skupne svote vseh v l. 1905 kot glavnica v dobro pisanih zneskov — vštévši seveda za l. 1905 kapitalizirane obresti — odštejemo svoto vseh v letu 1905 kot glavnica v breme pisanih zneskov, t. j. izplačanih vlog. Preostanek vpišemo kot saldo glavnice. Potem napravimo črte, seštejemo vse zneske z leta 1905 v vseh rubrikah — znesek glavnice mora biti na obeh straneh jednak — in istotako znesek obresti.

Pod temi skupnimi svotami napravimo spet črto in pišemo s l. jan. 1906 „saldo“ v dobro.

V olajšanje navajamo sledeči vzgled (l. tabela).

Taka izpeljava s svojimi tujimi izrazi n. pr. saldo — pa našim računarjem, ki se niso učili knjigovodstva, — ne prija ravno; to nas je napotilo, da smo

V breme (Debet)

Dan	Tek. število blag. dnev.	Vzdigneno	Kapital		Obresti		
			Kron	vin.	Za mesec	Kron	vin.
5/6 1904	470	pet sto kron	500	—	7	13	15
31/12 1904		obresti v pripis	—	—	65	60	60
31/12 1904		saldo	2.565	60			
31/12			3.065	60		78	75
31/11 1905		obresti v pripis	—	—	290	47	47
1905		saldo	8.006	07			
			8.006	07		290	47

V dobro (Kredit)

Dan	Tek. število blag. dnev.	Vloženo	Kapital		Obresti		
			Kron	vin.	Za mesec	Kron	vin.
10/1 1904	33	en tisoč kron	1.000	—	11	41	25
6/7 1904	530	dva tisoč kron	2.000	—	5	37	50
31/12 1904		kapitalizirane obresti	65	60			
			3.065	60		78	75
1/1 1905		saldo	2.565	60	12	115	42
5/3 1905	201	pet tisoč kron	5.000	—	9	168	75
8/4	312	dvesto deset kron	210	—	8	6	30
31/12 1905		kapitalizovane obresti	290	47			
			8.066	07		290	47
1/1 1906		saldo	8.066	07	12	362	97

Leto	Mesec	Dan	Tek. število blag. dnevnik	Predmet (vlagatelj vložil, vzdignil glavnico, obresti)	V breme (debet)				V dobro (kredit)				Stanje						
					vzdignjeno		obresti predpisane do 31. decembra		vloženo		obresti predpisane do 31. decembra		glavnica	obresti		skupaj			
					K	h	l. j. za me- secev	K	h	K	h	K		h	K	h	kon- cem leta	K	h
1904	januar	10	33	vložil	—	—	—	—	1000	—	41	25	—	—	—	—	—		
1904	junij	5	470	vzdignil glavnice	500	—	—	—	—	—	—	—	—	28	10	—	—		
1904	julij	6	530	vložil	—	—	—	—	2000	—	37	50	—	65	60	—	—		
					500	—	—	—	3000	—	78	75	—	65	60	1904	2565	60	
1905	januar	1		stanje	—	—	—	—	2565	60	115	42	2565	60	115	42	—		
1905	marc	5	201	vložil	—	—	—	—	5000	—	168	75	7565	60	284	17	—		
1905	april	8	312	vložil	—	—	—	—	210	—	6	30	7775	60	290	47	—		
					—	—	—	—	7775	60	290	47	7775	60	290	47	1905	8066	07
1906	januar	1		stanje	—	—	—	—	8066	07	362	97	8066	07	362	97	—	—	

Izpisek iz knjige „Hranilnih vlog“ leta 1905.

Hranilne vloge število	G l a v n i c a										Opomba		
	Stanje konec leta 1904		v računskem letu				Stanje glavnice konec računskega leta 1905		Kapi- talizovane obresti			Skupno stanje konec leta 1905	
	K	h	vloženo		vzdignjeno		K	h	K	h		K	h
			K	h	K	h							
1	2.565	60	5.210	—	—	—	7.775	60	290	47	8.066	07	
2	3	20	2	—	1	—	4	20	—	09	4	29	
3	318	—	—	—	318	—	—	—	—	—	—	—	
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	1.010	—	350	—	1.300	—	60	—	22	10	82	10	
	3.896	80	5.562	—	1.619	—	7.839	80	312	66	8.152	46	

sestavili novo hranilno knjigo, ki jo nekatere posojilnice že imajo i. s. rajši imajo kot dosedanjo.

Ker je naša nova hranilna knjiga jako preprosta, ne bo treba za zaključevanje pojedinih vlog obširne razlage, temveč bo zadostoval naslednji vzorec (2. tabela).

Tako se zaključijo vse vloge.

Iz knjige „Hranilnih vlog“ napravi se izpisek vseh vlog, za kojega služi sledeči vzorec (3. tabela).

Zaključne svote tega izpiska morajo soglašati i. s.

1.) „Stanje koncem leta 1904“ s zneskom hranilnih vlog v bilanci za leto 1904.

2.) „V računskem letu (1905) vloženo“ — s skupno svoto, ki jo izkazuje veliki blagajniški dnevnik (razdelnik) med prejemki — rubrika b) „Hranilne vloge“.

3.) „V računskem letu (1905) vzdignjeno“ — s skupno svoto, ki jo izkazuje veliki blagajniški dnevnik (razdelnik) med izdatki — rubrika b) — kot „Vzdignjene hranilne vloge“.

Skupni znesek „kapitalizovanih obresti“ nesemo pa takoj v blagajniški dnevnik za l. 1905 in ga pišemo med izdatke kot kapitalizovane obresti — in ob enem ravno tako med prejemke — s čim toraj na stanju blagajne koncem l. 1905 celo nič ne spremenimo.

Skupno stanje konec leta 1905 — pa pride v bilanco — med pasiva — kot „hranilne vloge“.

(Dalje prihodnjič.)

Izvleček tekočega računa

za l. 1905. prejmejo vse naše članice nardalje do konca tega meseca.

Dunajska mlekaria

reg. zadruga z omejenim poroštvom.

V poslovnem letu 1904/5 ima „Dunajska mlekaria“ jednak razvoj, kakršnega zaznamuje že celo vrsto let svojega obstanka.

Uvozilo se je 19,919.428 litrov mleka in smetane ter 160.611 kg presnega masla. Uvoz mleka in smetane se je nasproti minolemu letu zvišal za 2,170.325 l, presnega masla pa za 13.965 kg. Najvišjo dnevno množino mleka doseglo se je v mesecu maju z povprečno 58.480 l na dan, najnižja bila je v mesecu avgustu z 42.102 l povprečno na dan.

Zadruga je imela koncem poslovnega leta (30. juni 1905) 76 zadružnih članov z 395 deleži (vsaki po 2000 K). Nasproti prejšnjemu letu pomnožilo se je število deležev za 59. V poslovnem letu 1904/5 znašala je tolščoba skupne množine mleka, povprečno v mesecu 3.673 ‰ v juniju — 3.811 ‰ v novembru in povprečno v letu 3.751 ‰ tolščobe.

Čisti dohodek za 1 l mleka dosegel je v letu 1904/5 povprečno 18.467 vinarjev postavljen na kolodvor Dunaj. Najvišjo ceno dosegel je zadružnik, ki je imel povprečno v letu 3.963 ‰ tolšče skoraj, 20 vin. za 1 l mleka. Nasproti prejšnjemu letu se je čisti dohodek na 1 l mleka zvišal za 0.8659 vin., kar je v prvi vrsti provzročilo zvišanje cene mleka v septembru 1904, ki je znašalo v prodajalnah 2 vin., na 1 liter.

V celem je imela zadruga koncem poslovnega leta 1904/5 111 podružnic in 18 zalog, toraj skupno 129 prodajalen, od teh je bilo 6 podružnic in 4 zaloge odprto le v poletnih mesecih. Število vslužbenih uradnikov, strojevodjev, prodajalk, pomočnikov in voznikov znašalo je 503 oseb. V uporabi je bilo 93 večjih vozov s 148 konji in 107 ročnih voz.

Skupna svota, ki se je izdala za nakup zidalnega prostora in za opravo ter zidanje mlekarne znaša 2,328.264·98 K. Zadružniki so dobili vrhu čiste cene enega litra mleka, še izplačano 48.370·39 kron preostanka.

Postavimo temu nasproti razmere mlečnega trga v Trstu nasproti slovenskim mlekarnam. Cene mleka so v Trstu jedno in iste kot na Dunaju, a nobena slovenskih mlekarn, ki pošilja mleko v Trst se ne more ponašati z čistim dohodkom 18 vin. za 1 liter mleka postavljenega na kolodvor Trst. Ako nam mali trgovec v Trstu plača 16—18 vin. za 1 l mleka, nam plača večja tržaška mlekarna, pod vzrokom jamstva odvzeti vse mleko, le 14—16 vin. za 1 l oziroma še manje. In kaj je 15 ali 16 vin. nasproti 28—30 vin., kar plača za 1 l tržaški konsument? Tu ima torej prekupec pri vsakem litru mleka 10 do 16 vin. kosmatega dobička.

In naše zadružne mlekarne, mesto posluževati se v splošnem zadružnega duha, gredo na limanice oderuškim trgovcem kar z pogodbami za 10—15 let, kjer je označena le zelo nizka in stalna cena mleka.

Slovenska inteligenca, katera vodi mlekarske zadruge, bi se morala poučiti od Nemcev, ako zadruzi bolj kaže dati svoje mleko v zakup, se pač sme zavezati vse mleko dati zakupniku, a nikdar pa z stalno ceno.

Da se že enkrat vredi primerjalna, ekonomična statistika naših mlekarn in da se slovenski kmetovalec malo bolje izobrazijo, tedaj bodemo videli, kateri zadružnik ima boljše dohodke od svojih krav, ali oni, ki so bili tolikanj nespametni, da so dali v zakup svoje mleko po 12—14 vin., ali zadružnik maslarn in prostih mlekarn.

Po 12 vin. za 1 liter mleka nam da že surovo maslo in posneto mleko, ki se da brezplačno nazaj, nam vrže tudi še 4—8 vin. v prašičjereji. Toraj ima zadružnik maslarn za 1 liter mleka skupnega dohodka 16—20 vin., med tem ko zadružnik v zakup danih mlekarn dobi plačano le 10—12 vin., lep razloček.

Vse to se mirno gleda. Plačani od države za delovati v izobraženje in vodstvo kmetovalcev, služijo ali hlapčujejo oderuštvo posamnikov; trgovski mogotci se družijo, tako da dobi kmetovalec le polovico sadu, kojega prinaša zadružništvo, a drugo polovico se pusti trgovcu, ki tako z manjšim delom dobi boljši in ne riziran dohodek.

Produktivno in konsumno zadružništvo bilo bi brezpomembno, ako se ne preustroji tudi veletrgovina z zadružnimi načeli.

Za slovenske mlekarne je pa hiter razvoj mogoč le z zadružnimi centralnimi prodajalnami in mlekarnami v vseh obmorskih mestih.

Osobna vest.

V Silvestrovi noči umrl je v Sevnici c. kr. notar gospod Fran Vršec.

Bil je vesten predsednik posojilnice v Sevnici in se je splošno zanimal za naše narodno gospodarstvo.

Denarni promet.

Baderna, društ. za šted. i zajm. —2000 (1. 12.) —3000 (21. 12.) +1000 (31. 12.)
Barban, hran. in pos. —2000 (11. 12.)
Beram, društ. za šted. i zajm. +2000 (24. 12.) +30·08 (31. 12.)
Blagovica, hran. in pos. +2400 (30. 12.)
Bled za blejski kot, hran. in pos. +4000 (6. 12.) —4000 (21. 12.) —5000 (29. 12.) +5000 (31. 12.)
Bloke, hran. in pos. +2000 (3. 12.) +4000 (6. 12.) +2000 (17. 12.) 5000 (27. 12.) +2000 (31. 12.)
Boh. Bistrica, hran. in pos. +2500 (22. 12.)
Boljun, hran. in pos. —800 (19. 12.)
Borovnica, hran. in pos. +2700 (9. 12.) —1200 (12. 12.) —1000 (27. 12.) +2000 (31. 12.)
Buzet, hran. in pos. dr. za šted. in zajm. —4000 (2. 12.) —5000 (4. 12.) —10.000 (14. 12.) —974 (14. 12.) —6000 (27. 12.)
Cerklje, hran. in pos. +4000 (4. 12.) +2000 (11. 12.) +6000 (18. 12.) +3000 (31. 12.)
Cerknica, hran. in pos. +4000 (19. 12.) +14.000 (20. 12.) +1000 (24. 12.) +1000 (30. 12.) +10.200 (31. 12.)
Col, hran. in pos. —6600 (13. 12.)
Čatež, hran. in pos. +1000 (7. 12.) +1000 (16. 12.) —1800 (19. 12.)
Češnjica, hran. in pos. +2000 (24. 12.)
Dobrepolje, pos. +9000 (2. 12.) +3000 (6. 12.) +3000, —4000, (31. 12.)
Dolsko, hran. in pos. —200 (11. 12.) +400 (19. 12.) +500 (25. 12.)
Draga, hran. in pos. +230 (11. 12.) —2400 (12. 12.) +1630 (30. 12.)
Fara pri Kostelu, hran. in pos. +1000 (2. 12.) —700 (16. 12.) +1800 (18. 12.) +1800 (29. 12.)
Frankolovo, hran. in pos. +9000 (8. 2.) +500 (11. 12.)
Gojzd, hran. in pos. —400, —600 (13. 12.) +800 (21. 12.) +1500 (30. 12.)
Gore, hran. in pos. —1200 (6. 12.)
Gorica, cent. pos. +25.000 (5. 12.) —25.000 (20. 12.)
Gorje, hran. in pos. +650 (17. 12.) +1·90 (19. 12.) —2567·90 (29. 12.)
Horjul, hran. in pos. —500 (4. 12.) +800 (8. 12.) +1000 (16. 12.) +700 (22. 12.) +600 (24. 12.) +500 (29. 12.) +1200 (31. 12.) +203·42 (31. 12.) +600 (31. 12.)
Hrenovice, hran. in pos. —2000 (18. 12.)
Idrija, ljud. hran. in pos. +2000 (6. 12.) —2000 (18. 12.)
Ig, hran. in pos. +3000 (31. 12.)
Izlake, hran. in pos. +4000 (12. 12.)
Jesenice, hran. in pos. +1000 (2. 12.) —1200 (15. 12.) —8000 (18. 12.) +3300 (31. 12.)
Kamnik, hran. in pos. +65·10 (4. 12.) —5000 (5. 12.) +974·80, 6·50 (17. 12.) +973·55 (23. 12.) +6061·79 (31. 12.)
Kandija, hran. in pos. +5000 (6. 12.) —5000 (23. 12.)
Knežak, hran. in pos. +1800 (3. 12.) +1000 (25. 12.)
Komenda, hran. in pos. +2300 (3. 12.) +1430 (10. 12.) +1000 (24. 12.) +1500 (31. 12.)

- Kotor, hran. in pos. —5000 (13. 12.) —5000 (18. 12.) —5000 (20. 12.)
- Kranjska gora, hran. in pos. +3000 (2. 12.) —3000 (20. 12.)
- Krka, hran. in pos. +3000 (11. 12.)
- Križevci, družt. za šted. i zajm. —8000 (30. 12.)
- Kropa, žreblj. zad. —2000 (1. 12.) +228·03 (3. 12. +16·25 20·90 (4. 12.) +4·76 (5. 12.) +5·78, 123·48 (6. 12.) +1·67 (10. 12.) +322·50, 5000 (10. 12.) +35·15 (12. 12.) +154·15 (12. 12.) +203·25 (15. 12.) +80·13 (16. 12.) +647·80 (17. 12.) —264·45, 15·—, 49·58, 169·28 (20. 12.) —5000 (20. 12.) +42·63, 6227·90, 151·90, 470·40 (22. 12.) +303·57 (23. 12.) +24·52 (24. 12.) +76·20 (26. 12.) +3228·55, 965·54 (27. 12.) +55·71, 21·30 (30. 12.) +597, 22, 398·30, 3275·35, 663·89 (30. 12.) +190·32, 101·87, 80·13, 70, —58·39 (31. 12.)
- Laško, hran. in pos. +1000 (6. 12.) —1000 (15. 12.)
- Leskovec, hran. in pos. +500 (4. 12.)
- Leskovic, hran. in pos. —600 (9. 12.) +1500 (16. 12.) +1000 (19. 12.) +1000 (25. 12.) +1600 (29. 12.) +800 (31. 12.) —2408·04 (31. 12.)
- Lindar, hran. in pos. —1800 (1. 12.) —900 (5. 12.)
- Ljubljana — Vzaj. podp. dr. —10000 (11. 12.) —10000 (14. 12.) —10·000 (23. 12.) —10000 (23. 12.)
- Ljubno, hran. in pos. —10000 (12. 12.) —7000 (22. 12.)
- Loškipotok na Taboru +2000 (3. 12.) —1000 (18. 12.) +1000 (25. 12.) +1000 (31. 12.)
- Lukovica, hran. in pos. —2000 (9. 12.) +1500 (15. 12.) +1500 (23. 12.)
- Marenberg, hran. in pos. +2000 (8. 12.) —1500 (9. 12.)
- Medulin, hran. in pos. —500 (7. 12.) —2000 (22. 12.)
- Mengeš, hran. in pos. +3500 (3. 12.) +600 (10. 12.) +2000 (15. 12.) +2000 (17. 12.) +730 (23. 12.) +2000 (26. 12.)
- Metlika, hran. in pos. —5000 (12. 12.)
- Mokronog, pos. —3300 (4. 12.) +1500 (30. 12.) +600 (31. 12.)
- Mošnje, hran. in pos. +700 (2. 12.) —1000 (12. 12.)
- Naklo, hran. in pos. +400 (21. 12.)
- Planina, hran. in pos. +4600 (3. 12.) +543 (23. 12.) +210·28 (31. 12.)
- Polhov Gradec, hran. in pos. +1000 (20. 12.) +700 (31. 12.)
- Preddvor, hran. in pos. —700 (5. 12.)
- Preska, hran. in pos. +300 (14. 12.) +40 (22. 12.) —6600 (29. 12.)
- Plotiče-Konavlje, hran. in pos. +4500 (8. 12.)
- Pulj, hran. in pos. +10.945·27 (2. 12.) —2500 (1. 12.) +20.000 (26. 12.)
- Radeče, hran. in pos., +4000 (2. 12.) +5000 (9. 12.) +10.000 (29. 12.)
- Rečica, ljud. hran. in pos. +6000 (5. 12.) —2000 (12. 12.) —3000 (1. 1. 06.)
- Ribnica, hran. in pos. +15.000 (28. 12.)
- Rob, hran. in pos. +1000 (2. 12.) —2000 (4. 12, 27. 12.)
- Rogoznica, seoska bl. +1300 (31. 12.)
- Rova, hran. in pos. —1400 (11. 12.) +500 (15. 12.) +2000 (30. 12.) —300 (30. 12.)
- Rovte, hran. in pos. —2000 (19. 12.)
- Selce, hran. in pos. +4000 (16. 12.)
- Semič, hran. in pos. +2000 (3. 12.) —2500 (7. 12.) +2000 (24. 12.)
- Senožeče, hran. in pos. —4000 (21. 12.)
- Slovenji Gradec, hran. in pos. +1240 (2. 12.) +3.200 (9. 12.) —600 (12. 12.) —1400 (15. 12.) +700 (22. 12.) +880 (30. 12.)
- Smlednik, hran. in pos. +641 (10. 12.)
- Sorica, hran. in pos. +10 (1. 12.) +7200 (4. 12.) +1000 (5. 12.) +10 (5. 12.) +500 (11. 12.) +10 (14. 12.) +10 (26. 12.) +10, 10 (29. 12.) —1500 (29. 12.) +300 (30. 12.)
- Srednjava, hran. in pos. —2000 (14. 12.) —2000 (23. 12.) +20·30 (23. 12.) —2425·50, 113·90 (31. 12.)
- Staraloka, —1500 (5. 12.)
- Stari trg, hran. in pos. +7000 (31. 12.)
- Struge, hran. in pos. +2500 (23. 12.) +2408·04 (31. 12.)
- Sv. Ema, pos. in hran. dr. —300 (16. 12.) —700 (30. 12.) +1700 (23. 12.) —1000 (23. 12.) —3500 (27. 12.)
- Sv. Ivan, hran. in pos. —1000 (11. 12.) —500 (11. 12.)
- Sv. Jakob ob Savi, hran. in pos. +900 (3. 12.) +900 (12. 12.) +2200 (22. 12.)
- Sv. Križ pri Litiji, hran. in pos. +100 (3. 12.) +3500 (3. 12.) +3000 (5. 12.) —1500 (4. 12.) +1300, 200 (17. 12.) +1000 (24. 12.) +630 (31. 12.)
- Sv. Jurij ob j. ž., hr. in pos. +1500 (2. 12.) +3500 (5. 12.) +800 (12. 12.) —1000 (15. 12.) —2000 (20. 12.) +10 000 (26. 12.) +3500 (31. 12.)
- Sv. Jurij pod Kumom, hr. in p. +500 (31. 12.)
- Sv. Jurij pri Kranju, hran. in pos. +500 (2. 12.) +500 (9. 12.) +500 (17. 12.) +500 (25. 12.) +2000, 1000, 1000, 3000 (31. 12.)
- Sv. Kunigunda, hran. in pos. +700 (6. 12.) +500 (13. 12.) —300 (18. 12.) —800 (28. 12.)
- Sv. Lenart, hran. in pos. +3000 (8. 12.)
- Škocijan, hran. in pos. +3000 (9. 12.) —2500 (29. 12.)
- Šmarje, hran. in pos. +3000 (3. 12.) +4000, 1500 (31. 12.)
- Šmartno pri Litiji, hran. in pos. —1000 (9. 12.) +1000 (31. 12.)
- Šturije, hran. in pos. —1500 (15. 12.) +2400 (17. 12.) +2500 (30. 17.)
- Štokovci, družtvo za šted. i zajm. —8000 (27. 12.)
- Št. Ilj pod Turjakom, pos. +1000 (2. 12.) —2000 (20. 12.) —3000 (29. 12.)
- Št. Janž, hran. in pos. +350 (5. 11) +600 (8. 12.) +500 (15. 12.)
- Št. Jernej, hran. in pos. —4000 (12. 12.)
- Št. Peter, hran. in pos. +4800 (25. 12.) +1000 (26. 12.)
- Št. Rupert, hran. in pos. +1700 (25. 12.) +1500 (31. 12.) +900, 2380 (31. 12.)
- Tomaj, hran. in pos. +2000 (24. 12.)
- Tomišelj, hran. in pos. +2000 (8. 12.) +3000 (30. 12.)
- Toplice, hran. in pos. +1000 (22. 12.)
- Trebelno, hran. in pos. +1000 (3. 12.) +1000 (8. 12.) —2000 (29. 12.)
- Trnovo, hran. in pos. +20 (3. 12.) +2000 (4. 12.) —10.000 (13. 12.) +20 (31. 12.)
- Tržič, hran. in pos. +1500 (4. 12.) —1000 (14. 12.) —3000 (30. 12.)
- Tržišče, hran. in pos. +2300 (6. 12.) +800 (31. 12.)
- Tunice, hran. in pos. +2500 (25. 12.) +1700, 300 (31. 12.)
- Velike Lašče, hran. in pos. +2400 (2. 12.) —20.000 (4. 12.) —1400 (17. 12.) +600 (24. 12.) —14.800 (28. 12.)
- Vipava, hran. in pos. +6000 (6. 12.) —5000 (7. 12.) —2000 (7. 12.) +130 90 (10. 12.) —2000 (11. 12.) —2000 (21. 12.)
- Videm, hran. in pos. +1500 (5. 12.)
- Višnja gora, hran. in pos. +1500, 2900 (5. 12.) —3800 (7. 12.) +2000 (15. 12.) —2500 (16. 12.) —3000 (29. 12.) —4000 (30. 12.)
- Vojsko, hran. in pos. +770 (8. 12.) +100, 200 (24. 12.)

Vodice, hran. in pos. —600 (9. 12.) +350 (10. 12.) +900 (19. 12.) +2000 (24. 12.) +3600. 1000 (31. 12.)
 Vrhnika, hran. in pos. —5000 (1. 12.) +2000 (17. 12.) +4000 (31. 12.)
 Zagradec, hran. in pos. +2000 (4. 12.) +5500 (10. 12.) +1000 (17. 12.) —5000 (30. 12.)
 Zagorje ob Savi, hran. in pos. —900 (13. 12.) +4600 (27. 12.)
 Zg. Besnica, hran. in pos. +500 (6. 12.) +500 (9. 12.) +400 (30. 12.)
 Zg. Tuhinj, hran. in pos. +1000 (17. 12.)
 Zrenj, hran. in pos. —2700 (12. 12.)
 Žiri, hran. in pos. +4000 (5. 12.) —15000 (20. 12.)
 Žminj, hran. in pos. —10.945·27 (1. 12.)
 Župa Rašćane, hran. in pos. —1200 (7. 12.)
 Žužemberk, hran. in pos. +3000 (3. 12.) +4000 (4. 12.)

VABILO

na

OBČNI ZBOR

Hranilnice in posojilnice v Škocijanu pri Dobravi, Dolenjsko

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

ki se vrši v nedeljo, dne 4. februarja 1906 ob 8. uri zjutraj v hranilnični pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje računskega zaključka za leto 1905.
3. Volitev načelstva.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Slučajnosti.

NB. Ako bi občni zbor ob določeni uri ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje, t. j. ob pol 9. uri zjutraj, na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki sklepa ne glede na število vdeležencev. Načelstvo.

VABILO

k

OBČNEMU ZBORU

Hranilnice in posojilnice na Krki

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

kateri se bode vršil dne 21. januv. 1906 ob 3. uri popoldan v posojilničnih prostorih.

Vspored:

1. Poročilo načelstva.
 2. Poročilo nadzorstva.
 3. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
 4. Čitanje poročila o izvršeni reviziji po „Zadružni zvezi“.
 5. Potrjenje računskega zaključka za l. 1905.
 6. Volitev načelstva.
 7. Volitev nadzorstva.
 8. Slučajnosti.
- Načelstvo.

Vabilo

k

občnemu javnemu zboru

Mlekarske zadruga na Dobrovi

registrovane zadruga z omejenim poroštvom,

ki se bode vršil v nedeljo, dne 21. januarja 1906 ob 3. uri popoldne v meznariji na Dobrovi.

Spored:

- 1.) Ogovor načelnikov.
 - 2.) Poročilo tajnikovo.
 - 3.) Poročilo tajnikovo, ob katerem se položi tudi račun za leto 1905, to je za čas od dne 2. novembra do vštetelega dne 31. decembra 1905.
 - 4.) Slučajnosti eventualno tudi volitev novega tajnika.
- O D B O R.

VABILO

na

REDNI OBČNI ZBOR

Hranilnice in posojilnice na Igu,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

kateri bo v nedeljo, dne 28. januarja 1906 ob 4. uri popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

- 1) Poročilo načelstva.
 - 2.) Poročilo nadzorstva.
 - 3.) Potrjenje računskega zaključka za leto 1905.
 - 4.) Čitanje poročila o izvršeni reviziji po „Zadr. zvezi“.
 - 5.) Volitev načelstva.
 - 6.) Volitev nadzorstva.
 - 7.) Slučajnosti.
- Načelstvo.

VABILO

na

redni občni zbor

Mlekarske zadruge v Škofji Loki

reg. zadruga z omejeno zavezo,

kateri se bode vršil v nedeljo, dne 28. januarja 1906 popoldne ob 1/2 4. uri v prostorih mlekarne.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo načelstva in nadzorstva.
- 2.) Odobritev računa za l. 1905.
- 3.) Volitev načelstva.
- 4.) Volitev nadzorstva.
- 5.) Slučajnosti.

K obilni vdeležbi vabi člane

Načelstvo.

VABILO

na

REDNI OBČNI ZBOR

Kmetijskega društva v Št. Vidu,

reg. zadruga z om. zavezo,

kateri se bode vršil dne 2. februarja 1906, na Svečnico ob 3. uri v Cebavovi dvorani.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo načelstva.
- 2.) Potrjenje računskega zaključka za leto 1905.
- 3.) Volitev nadzorstva.
- 4.) Poročilo revizorjev.
- 5.) Slučajnosti.

Načelstvo.

GOSPODARSKO BERILO.

Posnemajmo Dansko.

(A. Pevc.)

Uvod.

Vse države in njih kmetijska ministerstva, ki jim je na srcu povzdiga domače živinoreje, so se začele zanimati za malo državico na severu, za Dansko. Priredila so se na stroške ministerstev učna potovanja odličnih mož narodnega gospodarstva, in sedaj imamo na razpolago popis danskih razmer v domala vseh olikanih jezikih.

Tudi med Slovenci se Dansko večkrat imenuje. Prav je to, od tam se moremo naučiti, kar je za naš narod prepotrebno, da se zvrši vsa organizacija in napredek z združno lastno pomočjo, da nam ni treba čakati in nadlegovati države za vsak grižljaj izobrazbe. V svrhu, da se ta združna misel v naših krogih bolj vkorenini, in da se ob enem predstavi smer, ki se je moramo držati v naši organizaciji, namenil sem se podati v „Narodnem Gospodarju“ v teh in kasnejših črticah kratek obris praktičnega združnega delovanja na Danskem.

A.) I. Danska in njeno šolstvo.

Državica Danska se nahaja na severno-zahodnem delu Evrope, in obsega 38.311 km² zemlje. Dve tretjini držita se v obliki poluotoka evropejskega ozemlja, eno tretjino pa zavzemajo razni manji in večji otoki. Zemlja tvori skoraj same planjave, le tu pa tam se dvigajo brezpomembni nizki griči. Rodovitnost je različna, vendar se nahaja povsod lahka peščena zemlja; obsežna močvirja najdemo sredi Jutlandske, a tudi ta se skuša vedno bolj izkoristiti z zasajenjem vrb ali pa z osušenjem pretvoriti v rodovito zemljo.

Prebivalstvo šteje okroglo dva in pol milijona. Od tega se bavi 939.749 ljudi ali 38·60% s kmetijsko

panogo, 689.832 ali 28·16% z rokodelstvom, 154.773 s kupčijo in v manjem številu z drugimi obrti. Samo z mlekarstvom se bavi 14.128 ljudi, ali 1·5% cele kmetijske množine. Velicih mest ne najdemo razven stolnice Kopenhagen-a. Vsega prebivalstva prebiva v mestih le 958.905, a ostalih 1,490 635 na deželi. Tudi vasi so le male, razna posestva so raztresena v primernem razdalju, ker mirni značaj ljudstva jamči varnost v vseh ozirih.

Ljudstvo ima za popolnejšo izobrazbo največje zanimanje. Vrhu ljudskih šol, obišče navadno še vsak kmetovalec enkrat zimski tečaj na navadnih kmetijskih šolah in kasneje tudi zimske tečaje na višjih šolah.

Kmetijskih šol ima Danska 16, 3 mlekarske šole in 73 visokih šol za ljudstvo. Danske ljudske visoke šole se ne smejo zamenjati z navadnim pomenom takih šol; razven na Danskem jih nikjer ne najdemo. Te se obiskujejo v zimskem času prosto od vsacega naj si je mož ali ženska. Pouk obsega razne stroke kmetijstva in rokodelstva, primerno za ljudstvo se navajajo najnovejše iznajdbe in napredek družih narodov, uči se tudi verstvo in v zgodovini in slovestvu goji patriotizem.

Zanimivo je, da so te šole večina last zasebnih mož ali društev, ki jim je na srcu narodni napredek, in država daje letno le gotove svote v podporo. Kmetijske šole se obiskujejo navadno le od mladeničev približno dvajsetletnih; ker ti imajo namreč prednost za osebne državne podpore: zlasti za obisk mlekar-skih tečajev se delijo podpore le mladeničem pod 22 let starim. Vrhu teh kmet. šol za mladost, bavi se tudi 26 ljudskih visokih šol skoraj izključno s kmetijsko panogo. S temi šolami se da ljudstvu prilika spopolniti svojo izobrazbo za vse slučaje življenja.

II. Zadrúžna misel.

Dansko kmetijstvo je storilo v zadnjih treh desetletjih velike korake v svojem napredku. To se ima zlasti zahvaliti svoji zadrúžni organizaciji in izobrazbi ljudstva v zadrúžni ideji, mej tem največ pa mlekarstvu in mnogoštevilnim zadrúžnim mlekarnam.

Že sredi 19tega stoletja pričela se je bila zadrúžna misel z otvoritvijo posojilnic, in se s tem vdomovinila. V sedmem desetletju pričela so se konsumna društva, danes kupuje 20—25 odstotkov vsega prebivalstva na Danskem svoje potrebščine v teh društvih. Leta 1882 se je bila otvorila prva zadrúžna mlekarna vsled iznajdbe strojev posnemovalnikov, mej tem ko so do tedaj bile le zasebne mlekarne, ki so prejemale mleko od kmetovalcev iz okolice. Danes se nahaja 1065 zadrúžnih mlekarn z okroglo 160.000 udov. Od 11,100.000 krav celotne Danske se od 900.000 obdela mleko v zadrúžnih mlekarnah, katerih stavbinstvo in oprema je stala nad 30 milijonov kron.

Leta 1887 se je otvorila prva zadrúžna klavnica prešičev, danes jih je že 30 z 68.000 udov in nad dve tretjini danskega presičjega mesa se potom teh eksportira (izvozi).

Prva zadruga za izvoz jaje se je ustanovila leta 1895, danes jih je že 480 s 34.000 udi.

Prvo dansko živinorejsko kontrolno društvo vzrastlo je leta 1895, leta 1904 jih najdemo že 362 z 8910 udov in 139.100 krav.

Iz teh mrtvih števil se brez razlaganja lahko razvidi, koliko se ljudstvo na Danskem opira na zadrúžno moč, vendar se za to trudi tudi veliko število odličnih mož.

III. Živinoreja.

Živinoreja je sedaj lepo cvetoča. Pleme goveje živine bi se smel prištevati bolj srednje velikosti; loči se po svoji barvi v rudeče mlečno pleme in v jutlandsko pleme.

Rudeče dansko pleme nahaja se zlasti na otokih in je doseglo svojo izbornost v zadnji polovici minulega stoletja. Ono izvira iz severo-šlesviškega plemena in je vzrastlo iz križanja domačih krav s čistokrvnimi vpeljanimi biki, vendar se je v zadnjih 30 letih tudi brez inozemske pomoči bikov doseglo v raznih krajih najbolje pleme, največ vsled obilnega in razumnega krmljenja in pravičnega ravnanja in izbiranja pri živini. Dokler je krma goveje živine po zimi bila le seno in slama, in se je le malo oziralo na skrbno rejo, se je vseh vvoženih bikov komaj poznal. To se je zlasti opazilo v letu 1840 in 1850, v katerem se je ves napredek živinoreje stavil na pridno uvažanje čistokrvnih bikov. Šele ko so kmetovalci, vsled otvoritve zadrúžnih mlekarn, pričeli imeti večjo skrb za dobre krave in umno živinorejo, zamoglo se je govoriti o napredku.

Barva plemena je temnorudeča, život lep, raven križ, veliko vime z debelimi mlečnimi žilami, sploh vsi deli so drug družemu zelo harmonično vstvarjeni. Navadno popolno dorasla krava tehta 450 kg, a se jih ne manjka tudi do 600 kg težkih. Med tem ko se je dobivalo v letih 1845—49 okoli 1000 litrov mleka na leto od jedne krave, imamo sedaj 3000—4000 kg mleka s srednje 3¹/₂ odstotka tolšče, in ne redke so tudi z 5000—6500 kg na leto.

Druga domača pasma nahaja se na Jutlanskem, in je čistokrvno domače pleme. Barve je belo-črno lisaste, lepega in težkega života, srednja teža krav je 500 kg. Pleme ni najbolje gledé množine mleka (na leto 1500—2000 kg), pač pa izvrstno za odebelenje. V zadnjem času ga vedno bolj izpodriva rudeče mlečno pleme iz otokov, katero dasiravno manj vtrjeno proti vlažnemu podnebju Jutlandske nego domače, ima vendar prednost radi še enkrat tolikšne množine mleka.

Zraven teh domačih plemen, nahajamo tudi mnogo čred angleških in nemških čistokrvnih pasem. Zlasti v zadnjih letih se obrača mnogo pozornosti na angleško Jersey-pleme, ki radi svojega tolščobnega mleka (največkrat zadostuje 15—20 litrov na 1 kg surovega masla) daje surovemu maslu prijetno rumeno barvo in se vsled tega bolj ceni na angleških trgih.

IV. Dva vzroka danskega napredka.

Ako se ozremo v kratkem pogledu na sedanjo živinorejo in kmetijstvo na Danskem, katero se je v istini zvršilo šele v zadnjem 50letju, nam bode isto lahko v dobro navodilo za krepke in hitre korake, katere mora izvršiti živinoreja v prihodnjih desetletjih pri nas na Slovenskem. Tudi pri nas se že dolgo vpeljujejo inozemski biki iz Švice, in se mnogo govori in piše kako naj napredujemo, toda tudi tu bi smel reči da se ta sad dosedanjega dela konečno le malo spoznava, in se velikokrat več govori o njem nego ga je v istini. Samo biki in barva ne bo zboljšala plemena, ako se živinorejec ne bo zanimal za dobro krmljenje in pravilno ravnanje z živino, tako gledé izbiranja najbolje živine za oplemenjenje, kakor na snago in sveži zrak v hlevih. Zato je prvi pogoj, ako hočemo misliti na resni napredek, da se ljudstvu dà prilika se podučiti v svoji stroki, in da se z vzgledi vodi do umnega gospodarstva.

Glavna vzroka hitrega napredka na Danskem sta: a) živinorejska društva in b) zadrúžne mlekarne. Prva so pripomogla z izbiranjem najboljših govede, mlekarne so pa pomagale, da se je skrb in krma pri živini najbolje obrestovala.

a) Živinorejska društva.

Prvo živinorejsko društvo je nastalo že leta 1874 na Jutlanskem v svrhu, doseči in ohraniti dobro čisto-

krvno jutlasko pleme z nabavo in nastavljanjem najboljih bikov. Podjetje je bilo obsežno, ker je v kratkem času pokupilo 11 bikov, toda ker je le malo živinorejcev znalo ceniti pravi pomen in korist teh bikov, je društvo hitro propadlo in se leta 1878 razšlo. To je bil prvi korak, kateri dasiravno ne srečen, je bil vendar vzgled za nadalje.

Leta 1881 se je bilo na novo ustvarilo društvo za ohranjenje in zboljšanje jutlasklega plemena. V svojih pravilih je imelo med drugim da vsak ud sme, pri oplemenjenju krav rabiti le bike, katere je društveni odbor spoznal sposobne za rejo; ta določba je imela namen zbirati strogo med biki. Še le od leta 1887 nadalje so se ta društva pomnožila in so v vseh krajih prevzela ti-le dve določbi v pravila, namreč:

1.) nabaviti enega ali več bikov iz odlikovanega plemena.

2.) odločiti izmed govedi udov one krave, katere so „vredne“ biti plemenjene z društvenim bikom.

Društva, ki imajo za to zmožno vodstvo, ločijo tudi pri izbiranju krave v vrste po njih vrednosti kot plemenske živali, zraven se vredi natančen popis posestva in črede, kateri spada, kakor tudi barva, starost, visokost in teža krave, kako je vzvarjena, mlečna znamenja, in je-li krava bila odlikovana, ter ako se bode rabila samo za gospodarstvo ali tudi za pleme. Vse odbrane krave se vpišejo v posebno knjigo (Stambuch.)

Sedanja živinorejska društva so navadno občinska društva, in imajo v smislu umno rejo in zboljšanje govede v okolici z nakupom in rabo enega ali več plemenskih bikov za krave udov, katere so pri izbiranju bile spoznane sposobne za plemenske krave (Mutter-Tier); nadzorovati plemensko govedo in podučiti ude v umni reji, določati o vdeležbi živinskih razstav (Tierschau) in voditi zapisno knjigo (Stambuch).

Izbiranje krav se izvrši od predstojnika v družbi svetnika (Konsulent) zveze, h kateri pripada društvo. Društva dobijo letno državno podporo, katera je v letu 1903—04 znašala 141.588 K (danske veljave).

Število društev početkom leta 1904 je bilo 943 s 22.600 udov in 1013 bikov. Da so ta društva imela velik pomen v napredku, nam kažejo sedanje živinske razstave. Pred malo leti so najbolji biki izvirali le iz velikih čred veleposestnikov, med tem ko imajo sedaj prvo pohvalo skoraj vedno društveni. Seveda je temu srečnemu vspehu živinorejskih društev največ pripomoglo število dobro izobraženih mož, ki kot svetniki (Konsulent) pomagajo društvom v različnih krajih.

Glavno pa, kar so ta društva vpeljala, je delo potom poskuševalnih molž, koliko litrov mleka da na leto vsaka krava, da se je tem potom doznalo, ka-

tere naj se nadalje rabijo za plemenjenje. Te molže so se bile na veleposestvih vpeljale že leta 1865 na nasvet profesorja Segelcke, a med male živinorejce so prišla šele z živinorejskimi društvi. Vsake 14, 10 ali 7 dni se zvaga mleko od vsake krave in vsake molže posebej, ter s tem določi dnevno množino. Pri enakomernem ravnanju in enakočasni molži ostane dnevna množina do prihodnje poskuševalne molže nespremenjena, z množenjem dnevne množine mleka s številom dni (14, 10 ali 7) ki so vmes pretekli, in s seštetjem teh rezultatov od celega leta, dobimo letno množino mleka od vsake krave.

Med tem, ko se je prej sodilo o mlečni množini krave iz časa najobilnejše molže, se je po teh poskuševalnih molžah kmalu opazilo, da mnogo krav dá takoj po otelitvi veliko mleka, ki pa kmalu vpade in končno postanejo preveč časa pred novo telitvijo sube; mej tem ko druge dajo takoj primerno manj mleka, a ostanejo ves čas pri tej množini ter molžejo do nekaj dni pred novo telitvijo. Zato se je še-le po poskuševalni molži prišlo do znanja, koliko kilogramov mleka so dale posamezne krave v teku leta. S tem so se slabe mlekarice polagoma ločile iz črede in se le najboljše rabile nadalje za plemenjenje, seveda ako so bile ob enem tudi zdrave in lepo vstvarjene. Na ta način je povprečna množina mleka posameznih krav na leto polagoma rastla, tako da se je leta 1844 na vsako kravo računalo poprečno le 500—750 litrov mleka, in leta 1864 samo 36 kg surovega masla na kravo, a leta 1884 že 50 kg surovega masla in 1888 že 1750 kg mleka, leta 1898 že 66 $\frac{1}{2}$ kg surovega masla iz 2200 kg mleka in leta 1903 na kravo letno množino mleka 2400 kg iz kojega se je naredilo 75 kg surovega masla in 400 kg svežega mleka porabilo za družino in teleta ter za sir.

b) Zadržne mlekarne.

Drugi glavni pripomoček hitremu napredku na Danskem so bile združne mlekarne. Dokler je imelo žito visoko ceno, se za govedo sploh niso mnogo zanimali. Tako je v letih 1846—50 stalo 11 $\frac{1}{2}$ kg surovega masla toliko kot 139 litrov rži, a leta 1871 do 1875 samo še 8 $\frac{1}{2}$ kg surovega masla na prej omenjeno mero rži in 1891—95 5 kg surovega masla. Še bolj je padalo razmerje pšenice, ki je od leta 1846—50 — 139 litrov veljala toliko kot 17 $\frac{3}{4}$ kg surovega masla, leta 1871—75 kot 15 kg surovega masla, a od leta 1891—94 samo še kot 6 kg surovega masla in leta 1899 kot 5 $\frac{1}{2}$ kg surovega masla. Ker so cene žitu padale, a se vzdigovale cene mlekarških izdelkov, so se odlični možje narodnega gospodarstva trudili prevesti kmetijstvo na drugo smer. V tem je igrala prvo vlogo kr. kmetijska družba. Vendar je vsa prememba in napredek živinoreje ostal dlje časa le v velicah čredah; še le leta 1870 se je

pričelo bolj živahno gibanje tudi med ljudstvom, ko se je na nasvet profesorja Segelcke dala prilika kmet-skim mladeničem izobraziti se v mlekarstvu na večjih posestvih. Ti mladeniči so bili po dveletni vaji nastavljeni v raznih kmetijskih društvih kot nadzorniki. Prof. Segelcke, najodličnejši mož na danskem naprednem polju živinoreje in mlekarstva pravi sam: „Poduči malega poljedelca, kako dobiti večjo korist iz mleka; daj mu priliko v lastnem gospodarstvu se prepričati o vrednosti mleka, tedaj se bode živinoreja zboljšala sama ob sebi; v vsakem slučaju se bo razvila z malo pomočjo tudi tam, kjer vse navdušenje in govori nič ne izdajo.

Dokaži mu, da se izplača dobre krave, krepko krmljenje in skrbna reja, ker to zadnje največkrat manjka.

Potrebne prilike mu je treba postaviti pred oči. Še le potem bomo živili sad in plačilo za čas in moči, ki smo jih žrtvovali v zboljšanje živinoreje pri malih posestnikih in s tem koristili kakovosti mlečnih izdelkov.“

Vsled tega so prvotno nastale skupne mlekarne, kjer je mlekar sezidal mlekarno in kupoval mleko v okolici: prva se je bila otvorila že leta 1861, a še le leta 1868 so se vsled vpeljanja posnemanja z mrzlo vodo in ledom iste pomnožile. Vendar vsled slabe opreme in malega znanja mlekarstva od strani voditeljev niso dobro vspevale: ko je v letu 1878 prišel v svet prvi stroj posnemalnik in ž njim podlaga zadružnih mlekar, so te skupne mlekarne morale prepušiti prostor zadružnim. Te so bile prvotno prezirane, češ, da so bolj politične nego gospodarske ustanove, dasiravno so vzrastle iz prvega zgleda vsled nagona istinite potrebe od strani manjih živinorejcev. Prva je pričela delovati 10. junija 1882, zatem so hitro zrastle do sedanjega števila 1065 mlekar in 152000 zadružnikov in 2217 milijonov *kg* mleka.

Množina vstanovljenih mlekar in v raznih letih:

leto	število	odstotek	leto	število	odstotek
1897 . .	12	1.1	1888 . .	251	22.1
1896 . .	40	3.5	1887 . .	168	14.8
1895 . .	27	2.4	1886 . .	83	7.3
1894 . .	41	3.6	1885 . .	55	4.9
1893 . .	69	6.1	1884 . .	41	3.6
1892 . .	56	4.9	1883 . .	24	2.1
1891 . .	28	2.5	1882 . .	15	1.3
1890 . .	79	7.0	1881 . .	8	1.0
1889 . .	103	9.1	1880 . .	3	
			pred 1880 . .	30	2.7

V tej tabeli so povzete tudi skupne in zasebne mlekarne, katerih šteje Danska 249 vrh zadružnih. Z temi številkami primerjajmo sedaj število živine in pogledjmo, kako njeno število raste v razmerju z mlekarjami.

Število živine na Danskem:

leto	konj in kobile glav	goveda in teleta glav	ovce glav	prešiči glav	koze glav	kokoši glav
1837	325.019	854.726	1,644.607	235.291	—	—
1861	324.560	1,118.774	1,751.950	381.512	—	—
1866	352.603	1,193.863	1,875.052	381.512	—	—
1871	316.570	1,238.898	1,842.481	442.421	—	—
1876	352.262	1,348.321	1,719.249	503.667	—	—
1881	347.561	1,470.078	1,548.613	527.417	9.331	—
1888	375.533	1,459.527	1,225.196	770.785	13.405	4,592.224
1893	410.639	1,696.190	1,246.552	829.131	25.266	5,855.999
1898	449.264	1,743.440	1,074.413	1,178.514	31.803	8,748.428

Kjer se je v času dobre cene žita le s težavo dobilo potrebnih novcev v gospodarstvu malega posestnika in kjer je z največjo varčnostjo zamogla gospodinja prihraniti za kacic 60 kron surovega masla iz mleka dveh slabo krmljenih krav, tu se dobi sedaj 600—800 kron v letu iz mlekarne in zraven tega še primerno množino posnetega in pinjenega mleka. Sedaj se vzdržuje še enkrat tolikšno število krav in te se skozi celo leto dobro krmijo, sedaj se proda 6—8 ali tudi 10—12 prešičev na leto.

Število govede:

leto	biki z 2 leti in čez glav	volov z 2 leti in čez glav	krave glav	govede z pod 2 leti glav	skupaj govede glav	število bikov in volov v razmerju z kravami %
1838	—	—	578.479	—	854.726	12.3
1861	21.080	76.758	756.834	264.102	1,118.774	12.8
1866	19.556	96.067	811.831	266.407	1,193.861	14.2
1871	14.509	71.513	807.513	345.363	1,238.898	10.6
1876	14.927	99.485	898.012	335.852	1,348.321	12.8
1881	17.956	94.589	898.790	458.743	1,470.078	12.5
1888	14.980	54.309	954.250	435.988	1,459.527	7.3
1893	17.949	63.194	1,011.098	603.949	1,696.190	8.0
1898	15.331	34.183	1,067.139	626.787	1,743.440	4.7

Iz zadnjih števil razvidimo, da število krav zavzema vedno večje mesto in da se število bikov v razmerju s kravami vedno zmanjšuje. Danska je glede živine skoraj najbogatejša država, ker šteje na 100 prebivalcev 68 glav goved, mej tem ko je imamo na Avstrijskem le 36 na 100 prebivalcev. A ob enem z množino raste tudi umno krmljenje, ker je ravno to najboljše sredstvo za zboljšanje živine.

V. Kontrolna društva in živinorejska središča.

V novejšem času so prišla v prakso živinorejska kontrolna društva; ta imajo namen izmed dobrega najbolje izbrati, zlasti pa odločiti in rabiti v nadaljno plemenjenje le krave, ki z najmanjo vporabo krme dajo največ in najbolj toščobno mleko in iz teh hočejo izrediti posebne pasme. Mnogokrat zavzemajo ta društva tudi kontrolo prešičev. Kontrolni asistent odvaga gotovo množino razne krme, ki se ima krmiti kravam do časa zopetnega obiska posestva, zvaga mleko po vsaki molži od vsake krave posebej in preišče toščobo istega; o vsem tem vodi natančno knjigovodstvo ter s tem nudi kmetovalcu najboljšo priliko, da se neprisiljeno privadi tudi gospodarskemu knjigovodstvu. Društva dobijo prvo leto po vstanovi primerno državno podporo v pokritje vstanovnih stroš-

kov. Vendar nadalje ne bodem podrobnosti o tem razlagal, ker jih menim v posebnem oddelku; toliko bolj ko za naše sedanje razmere nimajo posebnega pomena.

Omeniti moram še živinorejska središča. Ta se vstanovijo kot društva ali družbe z namenom ohraniti in zboljšati gotovo pasmo. Najbolj so pa vstanovljena zato, da se brez velikih stroškov in potrebe uvažanja inozemskih živali tudi mali posestnik more nabaviti najizbornejšo živino. Ta središča so na večjih posestvih in dobijo ime „živinorejsko središče“ od posebnega državno vstanovljenega odbora, ki po večkratnem obisku in preiskovanju odloči je-li čreda res najfinejša v obliki in zmožnosti, še le če se tekom štirih let izkažejo, se jim da to ime. Zatem ostanejo ves čas pod kontrolo tega odbora.

V zvezi z imenom je tudi letna podpora 1500 do 3000 K od strani države. Skupna letno dovoljena podpora od države v to svrhu znaša 100.000 K. Živinorejska središča se nahajajo za konje, govedo, ovce in prešiče. Toda tudi o tem natančneje drugje.

VI. Par misli.

V zaključek tega prvega oddelka moram pridejati nekaj osebnih misli o naši živinoreji. Tudi pri nas imamo mnogo izvrstne živine in tudi dobrih mlekarič domače pasme, toda vse te nam ne koristijo nič, ker se ravno teorija iz knjig in časopisov ali ne zna ali pa noče v prakso vpeljati. Mlekarske zadruge bi imele največji pomen v prihodnjem razvoju, morale bi pa biti bolj demokratične. Sedaj se loči predstojništvo, to je ustanovni odbor in pa prava zadruga, kmetje, toliko kot delodajalec od delavca ali prodajalec od kupovalca.

To nam že lahko dokazuje istina, da se mnogokrat vstanovljajo mlekarske zadruge od nasprotnikov zadrुžne ideje. Razmere pri nas in napredek naroda sploh se bo pa moral opirati na zadrुžno lastno pomoč. Ako bodemo imeli v kratkem času res ljudske demokratične zadruge in ako bodemo sezidali nova društva primerna potrebščinam krajev, bo zadrुžna misel mirno gledala nasproti sovražnikom, in s tem je napredek in zboljšanje gmotnega stanja večine slovenskih kmetovalcev v najkrajšem času zagotovljen. Tam gori na Danskem imajo n. pr. konsumna društva največjo moč in so pričela že s prirejanjem lastnih tovarn. Zveza danskih konsumnih društev šteje 950 društev s 150.000 udi in letnega prometa 22 milijonov danskih kron (danska krona je K 1.32 av. v.) je lastnica tvornice za čokolado, tvornice za sladkor, žgalnice za kavo in tobačne tovarne. Zadrुžni kapital znaša 425.000 K, rezervni zaklad 850.000 K.

O zavarovalništvu za živino.

(Predava Fr. Pengov pod slovensko lipo)

Spoštovani možje in gospodarji!

Ni še tako dolgo temu, kar smo bili zbrani na ravno tem prostoru rešujoč zastavico, ki je mnogim belila glavo, kako pač mleko naše doline in solnčnih hribovskih pobočij, bolje ozir. sploh spraviti v denar. Iskali smo skrivača v skrivalnici in ga tudi srečno našli v obliki zadrुžne misli, ki je zadnji dve leti privela že toliko tisoč in tisoč kron v našo okolico. Seveda moram s ponosom pohvaliti tudi naše bližnje sosede na okoli, ki so se takoj vneto oprijeli naše zadrुžne mlekarnе in tako bistveno pripomogli do lepega vspeha, da imamo v kratkem času obstanka poplačane že vse ustanovne stroške za stroje, knjige in drugo in da si nabiramo rezervni zaklad, ki nam v par letih omogoči tudi stavbo velikolepne lastne mlekarnе na vodo.

Ali dobro mi je še v spominu, kako ste se že pred leti pritoževali gospodarji nad mnogimi nesrečami pri živini in te tožbe do danes žal, še nikakor niso pri kraji. Zato hočemo iti danes korak naprej.

Ker ste si na skupne stroške pri mlekarski zadrugi omislili tudi dva lepa, žlahtna junca za pleme, je gotovo, da se bo naše govedo v bodoče tudi izdatno zboljšalo in s tem mnogo pridobilo na vrednosti; trebalo bo tedaj misliti na to, kako se izognemo takim izgubam vsled pogina živine. Kadar pogine kako živinčce, znači to vselej bistveno zgubo na premoženju in naj bo ponesrečenec vže mal ali pa tudi večji posestnik. Kako lahko se pa tudi pripeti, da nam pocepa več glav kar za po vrstjo, izguba je potem toliko bridkejša.

Za naše majhne posestnike, ki nimajo mnogokrat več nego eno ali dve kravici, pa utegne postati pogin enega živinčeta naravnost osodepoln; denarja za nakup druge živali ni in izreja teleta, oh kako dolgo je treba čakati, da dobiš iz telička kravico! Pri tem mnogokrat hudo trpi celo obdelovanje polja in za domačo potrebo nedostaja najpotrebnejšega. Takim slučajnostim moramo enkrat za vselej zadrugniti vrat in jim zapreti vrata pred nosom. Kako pa? —

Z domačo zavarovalnico za živino.

S piaečevanjem primeroma nizke premije se lahko obvarujemo velike izgube. Res je, da slučajni nesrečnega pogina živine (izvzemši prašiče) pri nas niso sicer tako pogostni, a posamezne slučaje imamo vendarle vsako leto in kogar zadene slučaj, ta je revež, ki ima veliko škodo, a ta škoda bi bila prav neznatna, ako bi jo trpeli vsi posestniki živine, sleherni po merilu vrednosti svojih živali.

Seveda ima prizadeti še vedno nekaj škode; kajti zavarovalnice izplačujejo večinoma le tri četrtinke cenilne vrednosti. To je pa tudi popolnoma opravičeno, kajti vsak posameznik mora sam najbolj

in v prvi vrsti skrbeti za zdravje svoje živine. Če dobi povrnjene $\frac{3}{4}$ vrednosti, potem se zguba že še prenese. Na mesto konja se postavi k jaslim žrebe, na mesto krave se kupi telica in v kratkem času je rana zaceljena.

Imamo sicer tudi velike zavarovalnice za živino, toda te so predrage. Pri njih je treba plačevati večinoma 4°/_o cenilne vrednosti kot premijo, za kravo cenjeno K 250 bi bilo tedaj na leto plačevati pri navadni židovski zavarovalnici po K 10 in za konja vrednega 600 K po 24 K na leto, zraven pride še pristopnina, stroški za polico in še polno družega šmenta. Ako pa pomislimo, s kakšnimi stroški da poslujejo take zavarovalne družbe — imajo cele trume agentov, generalnih zastopnikov, nadzornikov itd., ki vsi hočejo kolikor moč veliko zaslužiti — ako vse to pomislimo, potem si lahko razlagamo visoko premijo. 25 do 40°/_o dohodkov iz premij gre pri teh družbah že naprej rakom žvižgat za upravo in že zato morajo biti premije precej visoke. Zraven tega pride še to, da so zavarovanci večinoma taki živinorejci, kateri so, kakor uči skušnja zelo pogostoma prizadeti po nesrečah in ta okolnost zopet poveča premije, kot je jasno.

Bistveno ceneje poslujejo krajevne zavarovalnice za živino, ki imajo komaj 4°/_o upravnih stroškov od dohodkov iz premij, dočim pri najboljših tujih zavarovalnih družbah ne ostanejo ti stroški nikdar pod $\frac{1}{4}$ vseh dohodkov. Pri 1000 kronah dohodkov imajo tedaj krajevne zavarovalnice za odškodovanje na razpolago 960 K, najboljše tuje družbe le 750 K, veliko več pa je taci, ki jim ostaja le še po 600 K za odškodovanje. Seveda se mora to izravnati z višjimi premijami.

Za krajevne zavarovalnice pa vam lahko poleg cenejše uprave navedem še celo vrsto drugih prednosti. Kontrola ali nadzorstvo nad ravnanjem in rejo živine, ki jo izvršujejo vsi udje, je mnogo boljša, kajti vsakemu članu je ležeče na tem, da ostane tudi živina zavarovanega soseda živa in zdrava. Posebno velja to še za slučaje nesreč in ker so tu izključene vsake dolgotrajne komedije, zato se tudi meso vžitnih živali mnogo bolje spravi v denar. Previsoko zavarovanje, ki se pri velikih družbah tako lahko pripeti, je pri krajevnih zavarovalnicah enostavno izključeno.

Pri tujih družbah ima mrtva črka in paragraf (§) vso moč in odločivnost; kako lahko se zgodi, da človek kaj zagreši proti kateremu izmed brezštevilnih paragrafov in to ga lahko pripravi ob vso odškodnino, kakor je morda že kdo izmed vas poskusil?

(Jaka iz B : Ja, ker nisem v 3 dneh naznanil ravnateljstvu, da je konj bolan in sem klical družega živinozdravnika, kot ga predpisuje družba, so mi odrekli odškodnino. Da stoji to v „pravilih“,

zvedel sem šele pozneje; kdo izmed nas neki bere take dolge litanije, posebno ko so večkrat še nemške — nerazumljive.)

Tudi krajevne zavarovalnice imajo svoja pravila, toda ta so kratka in lahko umljiva. Prinesel sem vam seboj pravila od krajevne živinske zavarovalnice v Bovcu na Goriškem, kjer obstoji že nekaj let. Ob drugi priliki vam povem kaj več o podrobnih izkušnjah, ki so jih nabrali tam v zavarovalni stroki. Za danes le bolj splošne reči o pravilih. Kar v pravilih ni dovolj jasno, in jedernato izraženo, o tem odločuje načelstvo in če treba tudi občni zbor, torej vsi udje.

Ravno pri živinskem zavarovanju se pripete prav posebni slučajji, o katerih pravila ničesar ne vedo. V takih slučajjih pravijo tuje zavarovalne družbe: „Prav zelo nam je žal, da vam moramo odreči odškodnino, toda po naših štatutih ni drugače mogoče.“

Pri krajevni zavarovalnici pa se poreče, ako dotični član nima na sebi večje krivde: „Nesreča se je zgodila; kar se je danes pripetilo tvojemu sosedu, to se utegne jutri zgoditi tebi, danes meni jutri tebi; zato dovolimo odškodovanje.“

Kolikrat se zgodi, da žival zboli in je jako malo upanja, da ozdravi, toda tuja zavarovalna družba se po navadi ne pobriga, da bi žival odstranila in odškodovala! Poprej mora reva poginiti. Pri krajevni zavarovalnici gremo prizadetemu revežu bolj na roko. Na ta način se mnogokrat reši tudi še izdaten del živalske vrednosti.

Z eno besedo: Koristi krajevnih živinskih zavarovalnic so očitne. Že več nego 100 let obstoje take krajevne zavarovalnice in sicer so si prve ustanovili Holandci. Polagoma so se razširile te zavarovalnice tudi po Nemškem in Avstrijskem, toda večina naših slovenskih gospodarjev ima še malo pojma o dobrotnem učinku te naprave in zato mora vsak sam trpeti svojo nesrečo.

(Glasovi mej poslušavci: „Napravimo pri nas tako zavarovalnico!“)

S tem namenom sem tudi prišel danes k vam. Ko sem vam pa najpreje opisal vrednost krajevnih zavarovalnic, vam nočem prikivati tudi njihovih senčnih plati.

Kakor znano, odvisi uspeh vsake zavarovalnice, ki temelji na vzajemnosti, od dovoljne množine vdeležnikov. Zavarovalnice zoper ogenj in točo se morajo vsled tega raztezati čez kolikor mogoče velike pokrajine; kajti v tem imamo najboljše poročstvo za enakomerno razdelitev in plačevanje premij. Ti dve vrsti zavarovalništva ne morete biti omejeni na posamezne občine, kajti nekaj časa bi se morda shajalo z majhnimi vplačili, kar naenkrat pa bi prihrula nesreča, ki bi vse skupaj težko zadela. Pri živinskem zavarovanju so razmere že bistveno dru-

gačne, kajti tu se škoda ne more na majhnem prostoru tako orjaško razkoračiti, toliko menj, ker škodo, ki jo povzročijo nekatere kužne bolezni, vzemimo kugo na pljučih, smrkavost, goveja kuga, vrančni prisad, povrnejo dežele, ozir. država. Vendar pa tudi pri krajevnih zavarovalnicah ni izključeno, zlasti ako so zavarovani tudi konji, da odškodnine v enem letu presegajo dohodke, dočim druga leta preostaja precej denarja.

Ko je v blagajni že nekoliko rezervnega zaklada, s katerim se taka morebitna zguba lahko poravnava, tedaj seveda tak slučaj nima nič hudega na sebi. Ako se pa precej v prvih letih pripete znatne nezgode, tako da dohodki ne zadostujejo in je treba doplačevati, pride neredko obstoj zavarovalnice v nevarnost, ker je povsodi dovolj nezadovoljnejšev, ki jim zadostuje vsaka sapica za odpad. Zato velja posebno prva leta načelo: Pogumno naprej! Ne damo se ustrašiti nikakemu neuspehu. Pozneje, ko je že nekaj rezerv v blagajni, ni več nobenega strahu tudi ko bi se pripetila kaka večja nezgoda pri živini.

(Konec pride.)

Ogrska rožnata paprika Szegedinska I-a, sladka, jamčeno prava, priznana najboljše vrste. Lastni pridelek à kg 5 Kron. Pošilja se proti povzetju od 1 kg naprej poštne prosto. Nadalje posebnosti: špeh, ogrske salami itd po najnižji ceni. Razpošiljevalna trgovina raznovrstnih deželnih pridelkov **HAUPT A. RUDOLF, Budimpešta (Ogrsko) VII. Ovoda-cesta 22.**

24-21

Priporočajo se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov.
Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

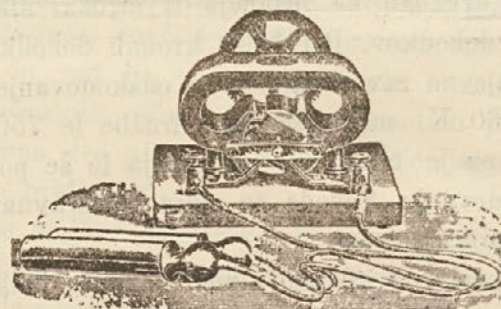
Baderna (v Istri), gospodarsko društvo, ima v svoji zadružni kleti 4000 hl črnega in 500 hl bele vina. Kdor hoče kupiti izborna istrska kapljica po zmernih cenah, jo dobi zanesljivo pri gospodarskem društvu v Baderni.

Zajamčeno pristno vino ima v zalogi Kmetijsko društvo v Vipavi veliko množino, katero prodaja za mašna vina belo od 40—60 kron 100 l postavljeno na postajo Postojna. Rudeče po 35 kron. Zadrugam in večjim odjemalcem oddaja vino po izjemnih znižanih cenah. V zalogi je tudi tropinsko žganje.

Zadružna zveza
oskrbuje
= svojim zadrugam =
vse tiskovine, blagajne itd.

Patentovane sprave za žveplanje trt
jednostavno i duplo delajoč
SKROPILNICE PROTI PERONOSPORI
TER VSE POTREBNE
VSAKOVRSNE POLJEDELSKE I VIPOGRADARSKE STROJE,
prodaja v najboljši izvršitvi,
JG. HELLER NA DUNOJU
II. Praterstrasse 49
Zastopniki se iščejo! Ceniki brezplačno.

236 12-12

„ELEKTROPHOR“.

Pomlajenje in podaljšanje življenja po izvorno americkem elektro-zdravilnem aparatu za samoporabo.

Elektrika je življenje!

Vsem slabotnim ljudem ni nikoli dovolj svetovati, uporabljati ta električni aparat, kajti elektrika krepi živce, ohrani kri, poostri čute, tvori normalno delovanje krvi in živčnega sistema, obvaruje pred največ boleznimi.

Tako poroča dr. Bourg, ud zdravniške fakultete v Parizu: „Ne samo protin, revmatizem, krč, histerija, naduha so bili v sto slučajih ozdravljeni in v vseh slučajih olajšani, kjer je znanost zdravnikov brezuspešno delovala, ampak posebno tudi pri vseh živčnih boleznih, glavobolu, koliki, sumenju v ušesih, brezspanju, hipohondriji, posebno pri hemoridih doseglo se je v nekaterih dneh, da celo v nekaterih urah skoro čudovito olajšanje, in posebno pri bolečih ženskih boleznih so bile bolezni skoro gotovo ozdravljene in olajšane; tudi za ženske v drugem stanju. Cena malemu aparatu z vsem skupaj 20 kron. (Samo za zelo občutljive.) Cena velikemu aparatu z vsem skupaj 30 kron. (Za vzdravljenje dolgotrajnih boleznih.) Pošilja proti predpošiljatvi zneska ali pa po povzetju

251 15-1

Elektrophor - podjetje

Budimpešta VIII. Bezeredy-utcza št. 3.

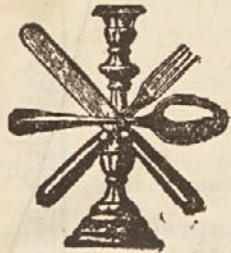
C. kr. priv.
pred ognjem in tatovi varne
blagajne
prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic
M. Adlersflügel
založnik Raiffeisnovih posojilnic
Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 27.

247 24-1

Gospodarsko vago brezplačno!

Čudovito poceni pošiljam iz svojega prenapolnjenega tovarniškega skladišča svoje svetovnoznano in radi svoje izvrstne kakovosti splošno priljubljeno

250 15-1

Mehikansko srebrno blago

in sicer:

- 6 kom. mehikanskih srebrnih namiznih nožev
- 6 " " " jedilnih vilic
- 6 " " " žlic
- 12 " " " žlic za kavo
- 6 " izvrstnih desertnih nožev
- 6 " " vilic
- 1 " mehikanski srebrni zajemalnik za juho
- 1 " " za mleko
- 2 " najeleg. salonska namizna svečnika.

46 komadov skupaj za samo gld. 6.50.

Vsak naročnik dobi še vrhu tega kot premijo garantovano natančno vagujočo gospodarsko vago, ki potegne 12 kilogramov, popolnoma brezplačno.

Mehikansko srebro je po vsem bela kovina, za koje trpežnost in najboljšo kakovost se da pismena garancija na 25 let. Pošilja proti predpošiljatvi denarja ali po povzetju evropske zaloge

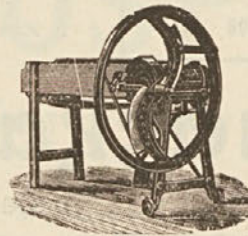
Manhattan - podjetje

Budimpešta VIII., Bezerédy-utoza št. 3.

Nad 200 strojev v zalogi!

Najboljše mlatilnice,

gepeljne, tri-
jerje, čistilnice
(pajkelne),
slamoreznice,
mline in preše

za sadje, fine kose, srpe in

amerikanske motorje na bencin

posebno pripravni za kmetije

in vse potrebščine za poljedelstvo v veliki
izberi priporočata po nizki ceni

Karol Kavšeka nasledniki

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga strojev

Ljubljana, Dunajska cesta 16.

248 x-1 Slovenski ceniki brezplačno.

Nad 200 strojev v zalogi!

Izvirni

Alfa-Laval

so v trpežnosti, množini in natančnosti
posnemanja

posnematniki

246 12-1

nedosegljivi.

Čez pol milijona komadov je postavljenih in z čez 600 prvimi odlikovanji.

Ceniki brezplačno in poštnine prosto.

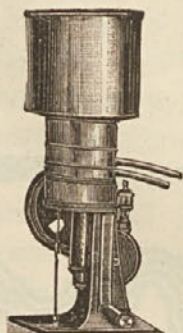
Delniška družba

ALFA SEPARATOR

Praga Dunaj Gradec

Specijalna tovarna za mlekarske stroje in oprave najboljše vrste.

Zastopniki se povsod iščejo.

Najboljša in najsigurnejša

Stanje vlog koncem leta 1904:
čez 11 milijonov kron

prilika
za štedenje!

Denarni promet v letu 1904:
K 46,173.224·38

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče št. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4½%

brez kaknega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 kron čistih **4 K 50 h** na leto.

Stanje vlog 31. decembra 1904: K 11,095.751·15 — Denarni promet v letu 1904: 46,173.224·38

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1905.

249, x-1

Dr. Ivan Susteršič,
predsednik.

Josip Šiška, knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Josip Jarc,
veleposestnik v Medvodah.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Karol Kaushegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. Polju,

Ivan Kregar,
svet. trg. in obrt. zbor. v Ljubljani.

Frančišek Leskovic,
zasebnik in blag. Ljud. pos.

Ivan Pollak,
tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Karol Pollak,
tovarnar in pos. v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, Gradišče št. 1

(uhod: Kongresni trg št. 16)

preskrbuje za svoje člane

nakup

vseh gospodarskih potrebščin, posebno pa umetnih gnojil: Tomazeve žindre, kalijeve soli, solitra, superfosfatov itd., modre galice, žvepla, krme, koruzne moke, otrobov itd., semen, živine, strojev, orodja itd.;

nakup

vseh gospodinjskih potrebščin;

prodajo

vsakovrstnih kmetijskih pridelkov in izdelkov.

Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg. naprej.